

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - septembar/rujan 2015. godine**

Sarajevo, novembar/studeni 2015. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	5
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	8
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	9
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	9
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	10
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	10
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	12
3.6. <i>Kredit</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	14
5. Strane direktne investicije u BiH.....	17

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Iako dostupni indikatori ukazuju na tek skromno povećanje ekonomske aktivnosti u trećem u odnosu na drugo tromjesečje, rast aktivnosti na godišnjem nivou je bio znatno izraženiji. Na to posebno ukazuje industrijska proizvodnja koja je bila za 3,7% veća u odnosu na treći kvartal prethodne godine, uprkos tek neznatnom povećanju u odnosu na drugo tromjesečje od 0,2%.

Slično je bilo i sa maloprodajom koja u trećem tromjesečju bilježi skroman realni rast prometa od 0,9% u odnosu na drugi kvartal, uz znatno snažniji godišnji rast od 7,9% (g/g). Ovakvo kretanje ekonomske aktivnosti je uglavnom posljedica postepenog poboljšanja ekonomskih prilika u okruženju, pri čemu je najveći dio godišnjeg povećanja ostvaren tokom prethodna četiri tromjesečja.

Povećanje aktivnosti u trećem kvartalu se uglavnom manifestovalo kroz skroman rast robnog izvoza, uz neznatno realno povećanje domaće tražnje. Ovo je, zajedno sa kretanjem vanjskotrgovinskih cijena, dovelo do nominalnog pada vanjskotrgovinskog deficita roba od 10% (g/g) u trećem tromjesečju 2015 godine. Drugim riječima, smanjenje deficita je prije svega bilo rezultat nominalnog smanjenja uvoza od 2,8%, te skromnog porasta robnog izvoza od svega 3,9%. Skroman rast izvoza je rezultat tek postepenog oporavka ekonomske situacije u okruženju u postkriznom periodu.

S druge strane, smanjenje uvoza po svemu sudeći nije bilo posljedica realnog smanjenja domaće tražnje. Ono je u najvećoj mjeri rezultat baznog efekta iz prethodne godine kada je nakon majske poplave u trećem kvartalu ostvaren snažan nominalni rast robnog uvoza od 9,3%.

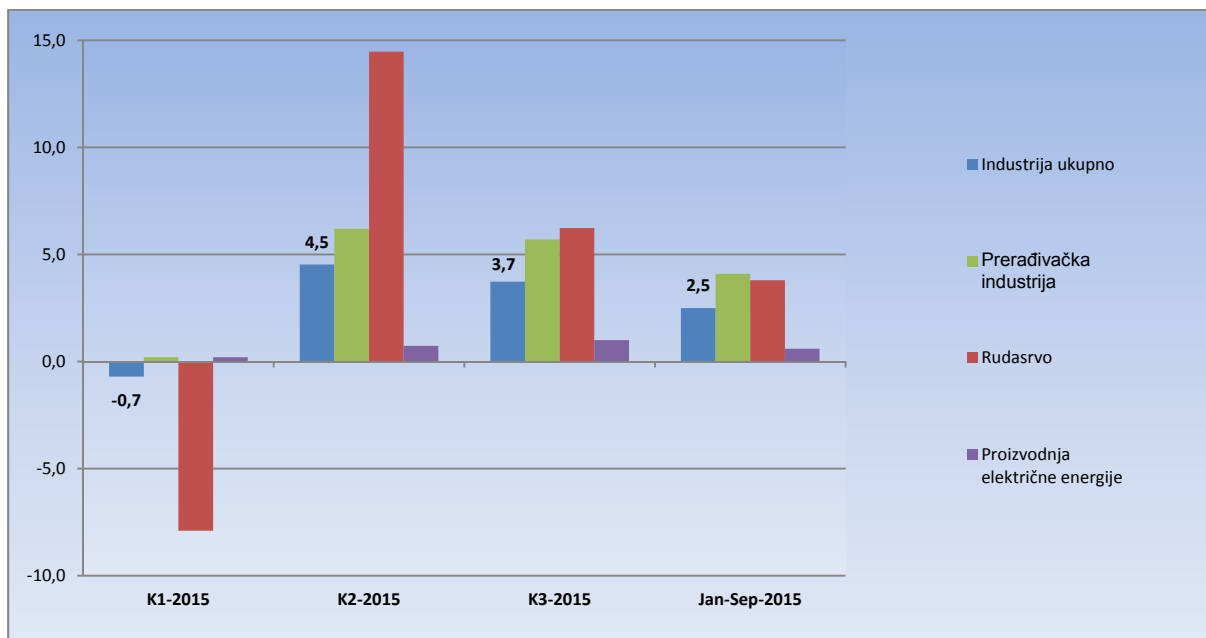
1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema preliminarnim podacima BHAS za period januar-septembar 2015. godine u Bosni i Hercegovini je ostvaren rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje proizvodnje u navedenom periodu bilo je praćeno i porastom broja zaposlenih lica u okviru bh. industrije. Posmatrano po kvartalima može se konstatovati da je tokom drugog kvartala usljed jačanja ekonomske aktivnosti i djelimično baznog efekta iz prošle godine došlo do promjene trenda kada je u pitanju industrijska proizvodnja u BiH pa su tako respektivne stope rasta u odnosu na isti period prethodne godine iznosile K1: -0,7%, K2:4,5%, K3:3,7%.¹ Međutim potrebno je također istaći da je intenzitet oporavka blago usporen tokom augusta i septembra pošto su desezonirane stope rasta industrijske proizvodnje bile niže za oko 0,5% u odnosu na prethodni mjesec.

Ako se industrijska proizvodnja u periodu januar-septembar 2015. godine posmatra po sektorima evidentno je da je najznačajnij rast od 4,1% ostvaren u okviru izvozno orijentiranih grana prerađivačke industrije, što je posljedica porasta potražnje za bh. izvoznim proizvodima. Sektor rudarstva sa devetomjesečnim rastom proizvodnje od 3,8% također je pozitivno doprinio povećanju ukupne industrijske proizvodnje u BiH. S druge strane, sektor za proizvodnju električne energije u periodu januar-septembar 2015. godine ostvario je stagnaciju, tako da je izostao značajniji doprinos ovog sektora u ukupnoj industrijskoj proizvodnji u BiH. Međutim, ako pokazatelji u sektoru za proizvodnju električne energije posmatraju na kvartalnom nivou, evidentno je da je tokom K3 došlo do djelimičnog poboljšanja u proizvodnju električne energije od 3,5%, ponajviše zahvaljujući poboljšanju proizvodnje u termoelektranama.

Grafikon 1: Industrijska proizvodnja u BiH

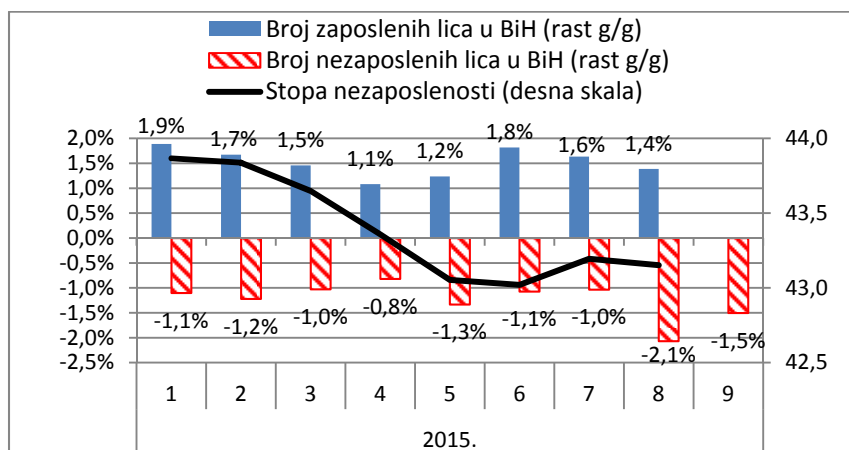
Izvor: BHAS,FZZS,RZZS

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za septembar 2015. godine", 25.10.2015.

1.2. Tržište rada u BiH

Broj zaposlenih lica u BiH je u avgustu 2015. godine uvećan za 1,4% g/g i iznosi 712,6 hiljada.² Najveći doprinos rastu broja zaposlenih je u područjima *prerađivačke industrije* sa stopom rasta od 1,6% g/g, *trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala* (1,5%), *te stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti* (6,5%). Stopa rasta broja zaposlenih lica u područjima *poslovanja nekretninama i administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima* je bila nešto brža, u poređenju sa prethodim djelatnostima, ali je njihov doprinos rastu bio nešto manji (zbog manjeg udjela u ukupnom broju zaposlenih u BiH). Ukupan broj nezaposlenih lica u BiH u septembru 2015. godine je smanjen za 1,5% g/g i iznosi 539,7 hiljada. Administrativna stopa nezaposlenosti u avgustu 2015. godine je iznosila 43,2%.³

Grafikon 2: Stope rasta broja zaposlenih⁴ i nezaposlenih lica u BiH i administrativna stopa nezaposlenosti (%)

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD

Prosječna neto plata u BiH u avgustu 2015. godine je iznosila 826 KM i veća je za 0,1% u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine. Realni rast prosječne neto plate je bio nešto brži zbog deflacije. Stagnacija neto plate je posljedica skromnog rasta plata u većini područja djelatnosti, a u pojedinim djelatnostima je zabilježeno smanjenje⁵ neto plata (poređenje g/g).

Prosječan broj penzionera u BiH u I-IX 2015. godine je uvećan za 1% g/g i iznosio je 639,9⁶ hiljada. U istom periodu prosječna penzija u BiH je iznosila 359⁷ KM i veća je za 1,7% g/g. Minimalne penzije u septembru 2015. godine se nisu mijenjale u odnosu na prethodni mjesec i iznose 326,2 KM u FBiH i 174,4 KM u RS.

² Privremeni podatak. Izvor: BHAS.

³ Administrativna stopa nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja nezaposlenih lica i ukupne radne snage. Podatak se odnosi na avgust jer broj zaposlenih za septembar nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

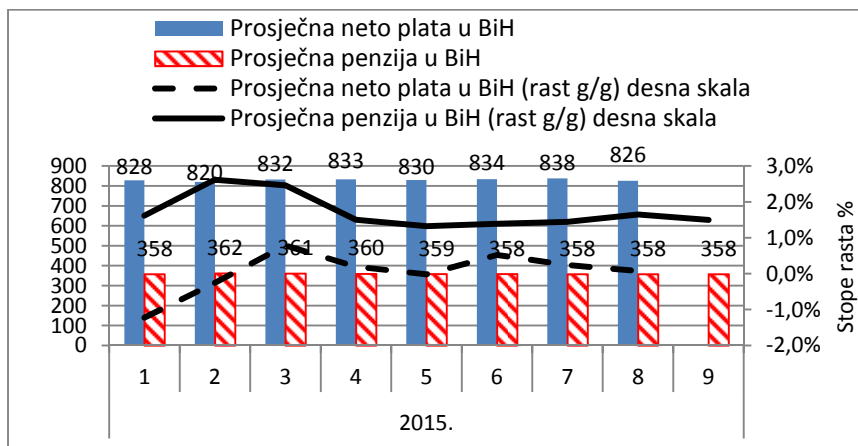
⁴ Podatak o broju zaposlenih za septembar 2015. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

⁵ Građevinarstvo, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane, informacije i komunikacije, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, poslovanje nekretninama, obrazovanje i umjetnost, zabava i rekreacija.

⁶ Broj penzionera u BiH obuhvata sve penzionere koji su primili penzije iz Fonda PIO RS i Federalnog zavoda za MIO/PIO.

⁷ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

Grafikon 3: Prosječne neto plate i penzije u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Budžetski prihodi sa JR UIO nakon servisiranja obaveza vanjskog duga u septembru bilježe godišnje povećanje od čak 18,3%, tako da je na nivou devet mjeseci ostvaren značajan rast od 9,5%. Ovo je skoro dvostruko više u odnosu na rast neto prihoda kao posljedica naglog pada obaveza servisiranja vanjskog duga od 22,7% u prvih devet mjeseci 2015⁸.

Prikupljeni neto prihodi u iznosu od 3,9 milijardi KM su rasli kao rezultat povećanja prikupljenih bruto prihoda (3,1%), praćenih smanjenjem povrata (4,8%) sa JR.

Iako su sve kategorije prihoda na JR UIO rasle u prvih devet mjeseci, četiri petine ukupnog rasta neto prihoda je ostvareno zahvaljujući PDV-u i akcizama. Tako je u periodu januar-septembar 2015. godine prikupljeno 2,4 milijarde KM neto prihoda od PDV-a, što je za 2,5% više nego u istom periodu prethodne godine.

S druge strane, PDV prihodi po osnovu poreskih prijava bilježe skoro upola niži devetomjesečni rast od svega 1,4% prije svega zahvaljujući povećanju domaćeg PDV-a od 8,9% (uvozni PDV bilježi blago smanjenje od 0,2% g/g). U isto vrijeme, akcize kao druga najveća kategorija prihoda na JR (sa prikupljenih 1,06 milijarde KM) su u periodu od devet mjeseci takođe zabilježile značajan rast od 8,9%.

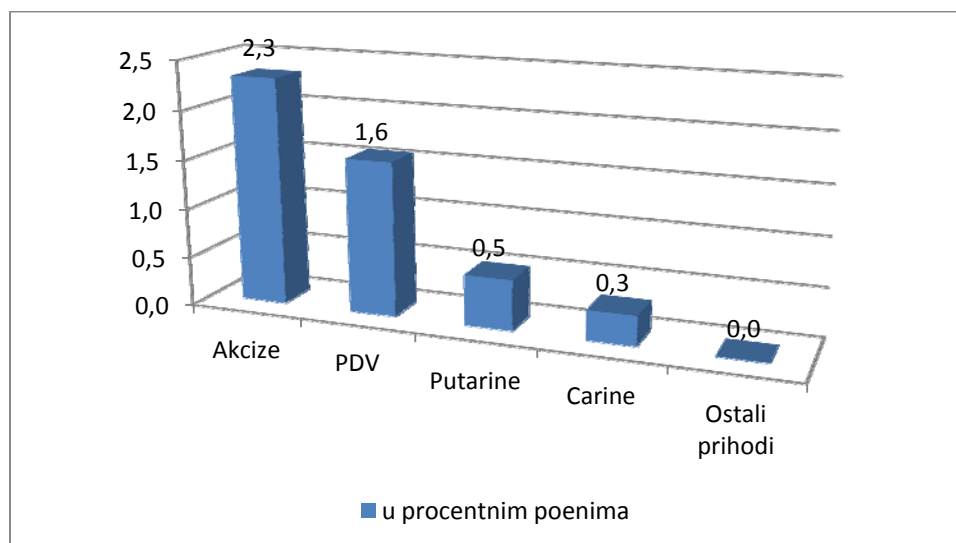
⁸ Naime, iako cjelokupni neto prihodi predstavljaju predmet raspodjele sa JR UIO, ono sa čime budžeti stvarno raspolažu su sredstva raspoloživa nakon servisiranja vanjskog duga.

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2015 struktura	2015 jan-sep	2015 K1	2015 K2	2015 K3	2015 jul	2015 avg	2015 sep
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	3,1	3,4	4,7	1,5	5,2	-2,1	1,4
Povrati	18,5	-4,8	5,0	-7,1	-10,5	-5,2	2,6	-24,5
Neto prihodi - prikupljeno	82,8	4,9	3,1	7,5	4,2	7,6	-2,9	8,3
PDV	51,0	2,5	-2,3	8,4	1,5	5,8	11,3	11,8
Carine	3,8	6,7	11,3	6,5	3,0	4,5	3,7	0,9
Akcize	22,4	8,9	10,1	9,9	6,8	7,9	12,0	0,6
Putarine	5,0	8,8	5,9	9,4	10,4	6,8	6,4	18,8
Ostali prihodi	0,3	1,3	9,3	-4,6	1,3	-3,4	0,3	7,2
Neusklađeni prihodi	0,4	97,4	241,2	149,8	...	...	...	-46,3
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	3,3	3,9	4,9	1,4	3,7	-1,1	1,6
Minimalne rezerve	17,4	-4,6	4,5	-7,1	-9,7	-7,5	4,9	-22,5
Budžeti	82,6	5,2	3,8	7,9	3,9	6,3	-2,2	7,9
Servisiranje vanjskog duga	8,2	-22,7	-10,1	-28,4	-26,2	-10,7	37,8	-49,0
FBiH	5,3	-23,3	-10,2	-27,8	-29,4	-10,7	34,9	-53,7
RS	2,9	-22,5	-10,1	-30,1	-23,8	-10,7	42,2	-46,1
BD	0,0	180,4	87,3	1,6	4.301,0	175,0	...	4.786,7
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	74,4	9,5	5,8	17,0	6,8	7,8	-3,7	18,3
Institucije BiH	11,9	0,5	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0
FBiH	40,1	12,4	9,1	23,5	7,1	8,1	-5,1	21,4
RS	20,0	10,3	3,6	16,8	10,6	11,8	-2,7	26,3
BD	2,4	4,8	4,4	9,3	1,2	7,5	-2,9	-0,4

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Grafikon 4: Doprinos rastu prihoda na JR UIO za jan-sep 2015. godine (u pp)

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH⁹

Ukupno prikupljeni prihodi u nadležnosti entitetskih poreskih uprava za period januar-septembar tekuće godine bilježe skromno povećanje od 3,5% g/g. Rezultat rasta ukupno prikupljenih prihoda je rast istih u nadležnosti PU FBiH od 4,8%, kao i skromnog rasta u nadležnosti PU RS od 1,1%. Kao i u prethodnim periodima, prihodi u nadležnosti PU FBiH bilježe pozitivne stope rasta.

Prihodi od poreza na dohodak prikupljeni od strane PU RS su još uvijek smanjenji. Negativne stope rasta prisutne su i kod prihoda po osnovu taksi, kazni i naknada, kao i kod prihoda od doprinosa za zdravstveno osiguranje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Posmatrano samo na nivou zadnjeg mjeseca ukupno prikupljeni prihodi bilježe rast od 8,6% g/g, kao rezultat rasta prihoda na nivou entiteta (RS od 9,6% g/g, FBiH 8,1% g/g). Na mjesečnom nivou, prihodi po osnovu ostalih poreza i doprinosa za zapošljavanje u FBiH bilježe smanjenje.

Takođe, na mjesečnom nivou posmatrano, prihodi po osnovu poreza na dohodak, prihodi od kazni, taksi i naknada, kao i prihodi od doprinosa za zdravstveno osiguranje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom naplaćeni od strane PU RS bilježe povećanje.

Kako su se kretale pojedine kategorije prihoda u entiteskim poreskim uparavama može se vidjeti iz tabele ispod.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH I-IX 2015			RS I-IX 2015			BiH I-IX 2015		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2014	2015		2014	2015		2014	2015	
Direktni porezi	402,7	431,3	7,1	298,1	312,2	5,0	700,8	744,4	6,2
Porez na dohodak	213,3	220,0	3,2	168,2	167,6	-0,4	381,5	387,6	1,6
Porez na dobit	126,3	141,8	12,3	104,8	116,3	11,0	231,1	258,1	11,7
Porezi građana	62,2	68,5	10,2	15,2	16,6	9,2	77,4	85,1	10,0
Ostali porezi	0,9	0,9	0,9	10,0	12,7	27,3	10,9	13,6	25,2
Ostale takse, kazne i naknade	355,8	416,2	17,0	264,3	255,6	-3,3	620,1	671,8	8,3
Doprinosi	2.022,9	2.066,9	2,2	988,8	1.000,0	1,1	3.011,7	3.066,9	1,8
PIO	1.115,7	1.145,3	2,6	537,9	555,7	3,3	1.653,7	1.701,0	2,9
Zdravstvo	815,6	828,7	1,6	381,0	371,5	-2,5	1.196,6	1.200,2	0,3
Zapošljavanje	91,6	92,9	1,5	26,9	28,3	5,2	118,4	121,2	2,3
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	39,7	41,6	4,9	39,7	41,6	4,9
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,2	2,9	-10,8	3,2	2,9	-10,8
UKUPNO	2.781,3	2.914,3	4,8	1.551,2	1.568,8	1,1	4.332,6	4.483,1	3,5

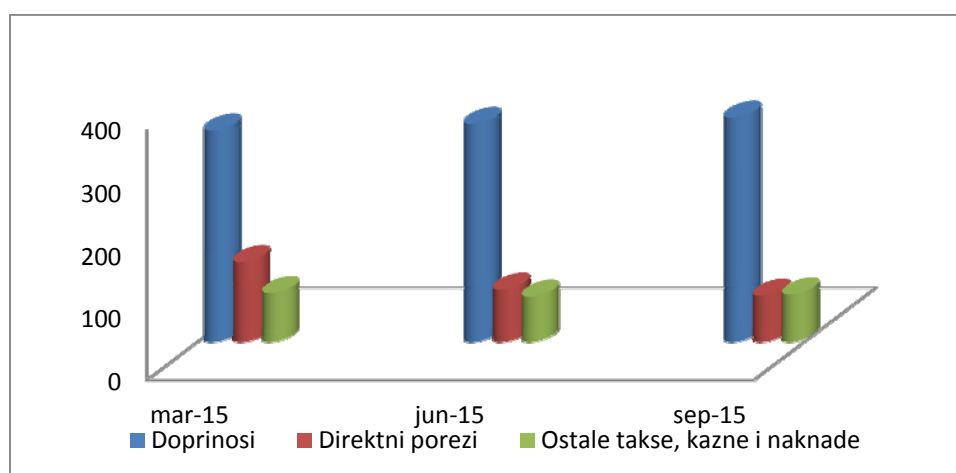
Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Na grafikonu ispod prikazan je iznos prikupljenih prihoda po kategorijama.

⁹ Zbog neraspolaganja podacima PU FBiH za osam mjeseci tekuće godine, u vrijeme pisanja Informacije, u ovom dijelu ostaju podaci zaključno sa sedmim mjesecom tekuće godine.

Grafikon 5: Prikupljeni prihodi od direktnih poreza, doprinosa i ostali prihodi po tromjesečjima u 2015. godini (u mil. KM)

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

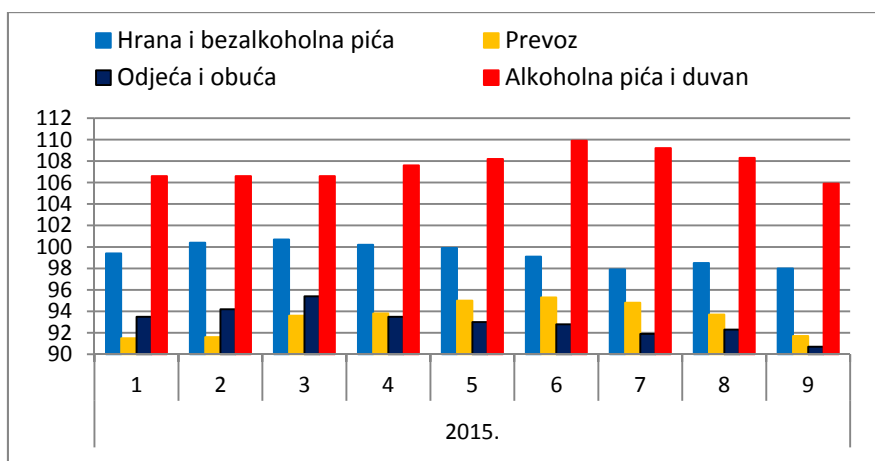
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor u BiH

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Nastavak smanjenja cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu doprinijeo je deflaciji u BiH koja je u periodu I-IX 2015. godine iznosila 0,8% g/g. Cijena nafte na svjetskom tržištu je u septembru iznosila 46,3\$/barel i smanjena je za 51,7% g/g, dok je cijena hrane niža za 15,6%.¹⁰

U BiH u septembru 2015. godine u odjeljku *hrane i bezalkoholnih pića* cijene su smanjene za 2% g/g, dok su cijene u odjeljku *prevoza* niže za 8,3%. Pored toga, cijena *odjeće i obuće* u BiH su smanjene za 9,3%. Navedene kategorije CPI indeksa su najviše doprinijele deflaciji u BiH. Kao i prethodnih mjeseci, u odjeljku *alkoholnih pića i duvana* u septembru 2015. godine je zabilježen nešto brži rast cijena (5,9% g/g)¹¹ zbog poskupljenja cigareta i duvana dok se u odnosu na prethodni mjesec nisu bitno mijenjale.

Grafikon 6: Indeksi potrošačkih cijena pojedinih odjeljaka CPI indeksa – poređenje g/g

Izvor: BHAS

¹⁰ Izvor: MMF baza podataka (Crude Oil, simple average of three spot prices; Food Price Index).

¹¹ Detaljnije o akcizama na cigarete i poskupljenju cigareta i duvana u Informacijama iz P1 2015. godine.

3.2. Monetarni agregati

Monetarni sektor za devet mjeseci 2015. godine karakterizira nastavak rasta monetarnih agregata. Ukupna novčana masa (M2) iznosila je 18,3 mlrd. KM i zabilježila je rast od 7,8% g/g prvenstveno zahvaljujući rastu depozita u domaćoj valuti, a zatim i depozita u inozemnoj valuti i gotovini izvan banaka. Novac u užem smislu (transakcijski novac) iznosio je 7,9 mlrd. KM od čega se na gotov novac izvan banaka odnosilo 3,0 mlrd. KM, a na prenosive depozite u domaćoj valuti 4,9 mlrd. KM.

Kvazi novac u promatranom razdoblju dosegao je iznos od 10,4 mlrd. KM. Od tog iznosa ostali depoziti u domaćoj valuti činili su 3,5 mlrd. KM, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti 1,4 mlrd. KM te ostali depoziti u inozemnoj valuti 5,5 mlrd. KM.

Pričuvni novac zabilježio je usporavanje godišnjeg rasta zbog negativnog rasta depozita banaka kod monetarnih vasti i to zbog negativnog rasta viška iznad obveznih pričuva. Na kraju devet mjeseci 2015. godine pričuvni novac iznosio je 7,3 mlrd. KM, a stopa rasta usporila je na 2,6% g/g. Novčani multiplikator bio je nešto poredeći g/g i iznosio je 2,52.

Tabela 3: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹²

Godina	Mjesec	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	2	3	4	5	6=4+5
2015.	01.	6.846	7.226	10.007	17.233
2015.	02.	6.836	7.254	10.048	17.302
2015.	03.	6.808	7.250	10.070	17.320
2015.	04.	6.969	7.373	10.143	17.516
2015.	05.	7.071	7.513	10.195	17.708
2015.	06.	6.957	7.432	10.302	17.734
2015.	07.	7.211	7.673	10.286	17.960
2015.	08.	7.431	7.837	10.370	18.207
2015.	09.	7.263	7.871	10.426	18.297
Stope rasta g/g					
2015.	01.	9,1%	9,4%	5,9%	7,3%
2015.	02.	7,9%	9,6%	5,0%	6,9%
2015.	03.	7,9%	8,8%	6,1%	7,2%
2015.	04.	8,1%	9,8%	7,1%	8,2%
2015.	05.	9,9%	10,5%	6,4%	8,1%
2015.	06.	8,4%	10,1%	7,8%	8,8%
2015.	07.	5,2%	11,0%	6,4%	8,3%
2015.	08.	5,5%	9,5%	7,2%	8,2%
2015.	09.	2,6%	8,1%	7,5%	7,8%

Izvor: CBBiH

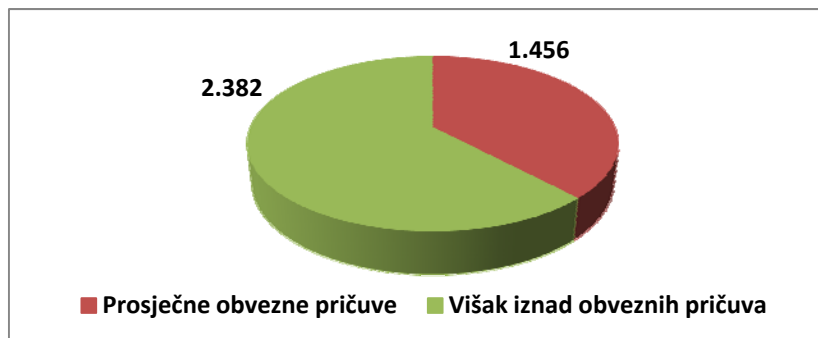
3.3. Prosječna obvezna pričuva Centralne banke BiH

Kao što je već rečeno, višak iznad obveznih pričuva zabilježio je negativan rast od 2,6% g/g, pa je i prosječan saldo računa obveznih pričuva zabilježio negativan rast od 0,5% g/g i za promatrano

¹² Pričuvni novac (M0) čine gotovina izvan monetarnih vlasti, depoziti banaka kod monetarnih vlasti i prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti. Transakcijski novac (M1) čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. Kvazi novac (QM) čine ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti i ostali depoziti u inozemnoj valuti. M1 i QM čine M2.

razdoblje je iznosio 3,8 mlrd. KM. Prosječne obvezne pričuve zabilježile su rast od 3,3% g/g i iznosile su 1,5 mlrd. KM.

Grafikon 8: Struktura računa obveznih pričuva u 2015. god. (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Devizne pričuve za devet mjeseci 2015. godine iznosile su 8,3 mlrd. KM i veće su za 7,0% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a u odnosu na kraj godine za 5,7%. Intenzivirano je investiranje deviznih pričuva u vrijednosne papire koji sada čine 89,0% bruto deviznih pričuva. Deponovanje deviznih pričuva kod nerezidentnih banaka smanjeno je za 75,2% poredeći g/g, pa je učešće depozita smanjeno na 7,6%. Ostale stavke u strukturi deviznih pričuva imaju manje od 4% učešća.

Tabela 4: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...8
2015.	01.	213	5	84	1.988	0	5.505	7.795
2015.	02.	203	9	89	1.904	0	5.638	7.843
2015.	03.	205	9	97	1.202	0	6.284	7.797
2015.	04.	202	9	110	1.366	0	6.250	7.938
2015.	05.	204	7	120	1.397	0	6.324	8.051
2015.	06.	198	6	62	1.113	0	6.533	7.912
2015.	07.	188	7	71	1.064	0	6.880	8.209
2015.	08.	189	4	84	1.041	0	7.085	8.403
2015.	09.	187	4	95	628	0	7.363	8.276
Stopa rasta g/g								
2015.	01.	23,9%	-94,3%	-30,0%	-19,5%	-	32,1%	11,0%
2015.	02.	11,1%	259,6%	55,0%	-3,7%	-	19,3%	12,9%
2015.	03.	16,9%	268,0%	33,8%	-20,1%	-	20,9%	12,1%
2015.	04.	15,2%	78,4%	18,5%	-10,9%	-	18,6%	12,1%
2015.	05.	18,0%	135,0%	7,4%	-1,5%	-	17,5%	13,6%
2015.	06.	8,1%	138,9%	3,9%	-22,7%	-	19,7%	10,8%
2015.	07.	4,5%	2,7%	-5,8%	-48,9%	-	33,8%	9,6%
2015.	08.	3,1%	-5,4%	-12,2%	-60,3%	-	47,9%	9,2%
2015.	09.	4,5%	1,9%	133,6%	-75,2%	-	47,7%	7,0%

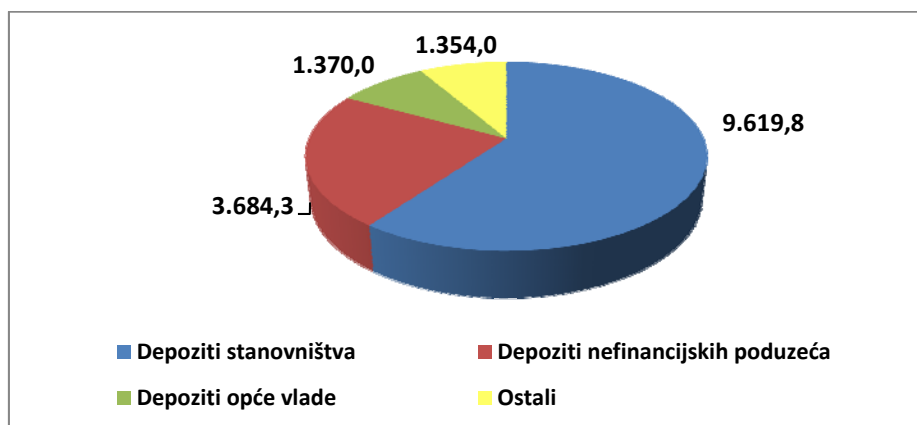
Izvor: CB BiH

3.5. Depoziti

Depoziti banaka na kraju devet mjeseci 2015. godine iznosili su 16,0 mlrd. KM što je za 757,2 mil. KM više u odnosu na devet mjeseci 2014. godine, odnosno 5,0%. Najveći doprinos rastu (4,7 p.b) dali su depoziti stanovništva, a koji su dosegli iznos od 9,6 mlrd. KM. Od tog iznosa 49,4% odnosi se na dugoročne depozite, 22,8% odnosi se na depozite po viđenju, 21,0% na transakcijske račune, a 6,8% na kratkoročne depozite. Izuzev kratkoročnih depozita, ostali bilježe pozitivne godišnje stope rasta.

Depoziti nefinancijskih poduzeća, kao i depoziti ostalih sektora također su dali pozitivan ali skroman dopinos rastu ukupnih depozita, 0,8 i 0,6 p.b., dok su depoziti opće vlade dali negativan dopinos rastu od 1,2 p.b.

Grafikon 7: Sektorska struktura depozita za I. – IX. 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

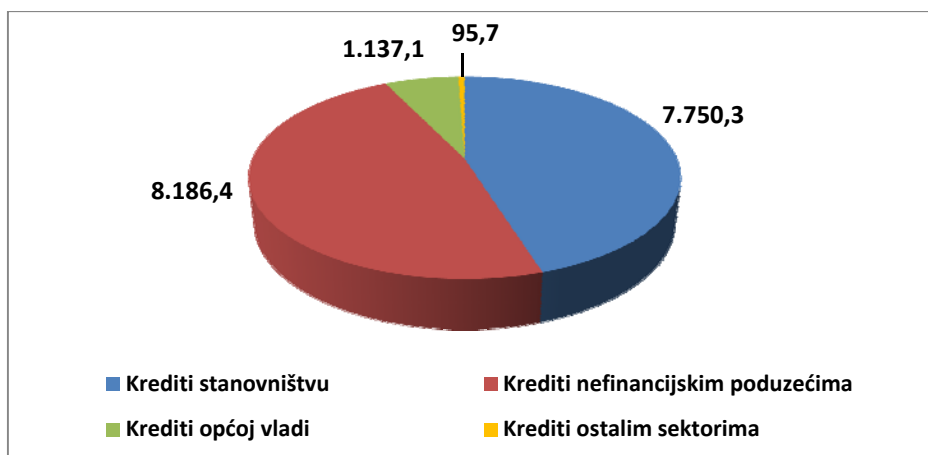

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti plasirani domaćim sektorima iznosili su 17,2 mlrd. KM, a stopa rasta iznosila je svega 1,9%. Slab rast ukupnih kredita rezultat je negativnog rasta kredita nefinancijskim poduzećima (-1,8% g/g), kao i usporavanja rasta kredita stanovništvu (na 4,7% g/g). Krediti ova dva sektora čine 92,8% ukupno plasiranih kredita. Krediti općoj vladi bilježe rast od 11,3% g/g, dok krediti ostalim sektorima bilježe rast od svega 0,5% g/g.

Grafikon 10: Sektorska struktura kredita za I. – IX. 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

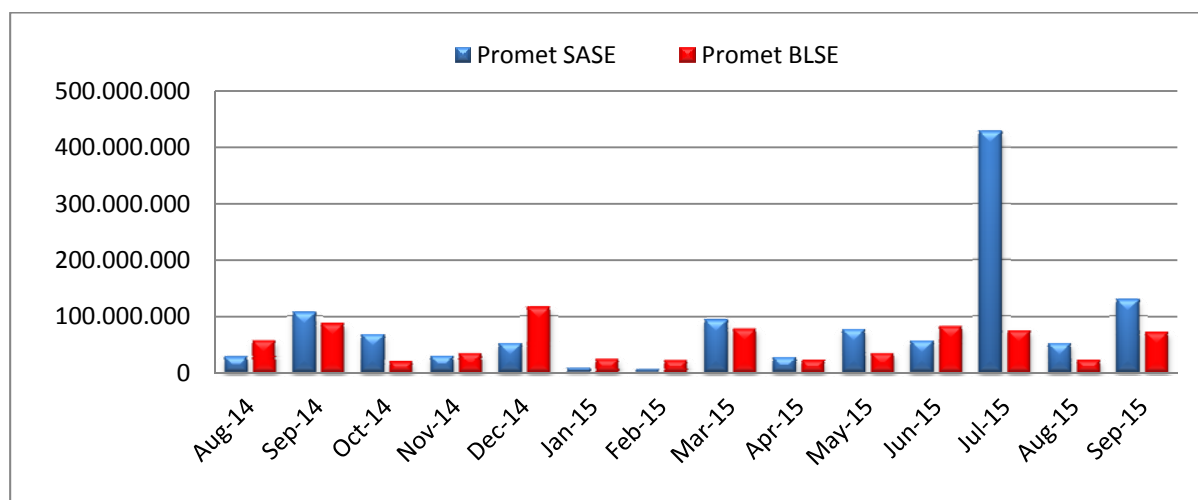
Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembru 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 129,5 miliona KM što čini 75,2% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Koristeći infrastrukturu Sarajevske berze, u mjesecu septembru, uspješno su završene tri javne ponude trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine u ukupnom iznosu od 59.805.398,50 KM što čini 46,1% ostvarenog prometa. Promet na SASE u mjesecu septembaru je veći za 22,1% u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine. Najveći promet u septembru ostvaren je sa dionicama emitenta "UniCredit bank" d.d. u iznosu od 52,4 miliona KM, dok je putem javne ponude obveznica emitenta "Agramnekretnine" d.d. Mostar prikupljeno 4 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembaru 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 42,8 miliona KM što čini 24,8% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 14,7 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica RS što iznosi 34,5% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu septembru. Promet na BLSE je manji za 50,6% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Najveći promet na BLSE u septembru je ostvaren dionicama „Republika Srpska - izmirenje ratne štete 6“ u iznosu od 0,9 miliona KM.

Graf 1: Promet na SASE i BLSE uporedno

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u mjesecu septembaru na obje berze (SASE i BLSE) u iznosu od 172,3 miliona KM manji je 10,6% u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine.

Tabela 20: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Sep-13	53.656.905	69.020.685	122.677.589
Sep-14	106.118.430	86.722.745	192.841.175
Sep-15	129.558.290	42.780.996	172.339.286

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet na SASE u trećem kvartalu je iznosio 609,1 miliona KM i veći je za 3,5 puta od prometa u istome periodu u prošloj godini a u ukupnom prometu učestvuje sa 81,5%. Promet na BLSE u trećem kvartalu je iznosio 138,3 miliona KM i manji je za 14,1% nego promet u istome

periodu prošle godine. Ukupan promet na obje berze u trećem kvartalu je iznosio 747,4 miliona KM i veći je 2,2 puta od prometa u prošloj godini.

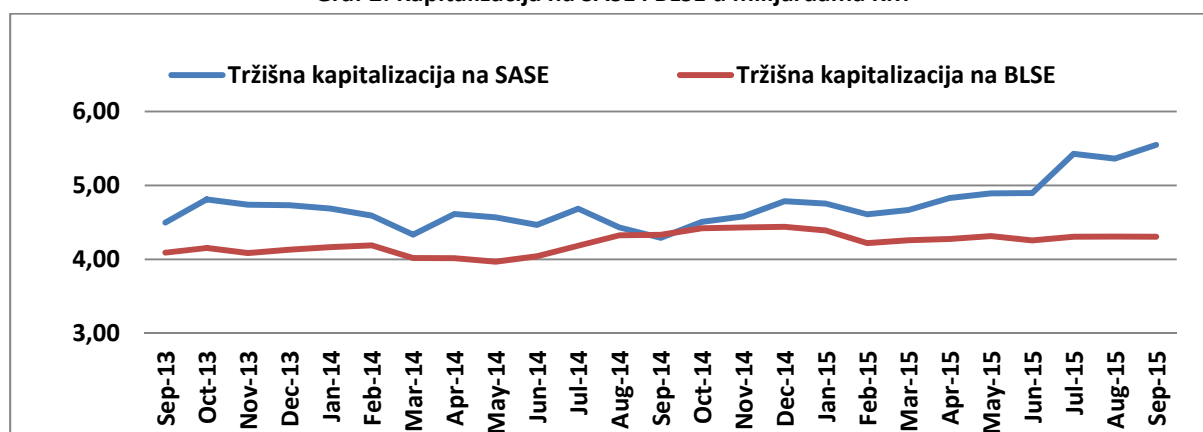
Tabela 30: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
3K 2013	70.064.549	87.999.176	158.063.725
3K 2014	171.259.643	161.043.710	332.303.353
3K 2015	609.127.014	138.308.639	747.435.653

Izvor: SASE i BLSE

Poređeci vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembaru 2015. godine sa vrijednostima u mjesecu septembru 2014. godine zabilježen je rast od 29,3%, i ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 56,3%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembaru 2015. godine bilježi pad od 0,62% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu septembaru 2014. godine i učestvuje u ukupnoj kapitalizaciji sa 43,7%. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u septembru 2015. godine bilježi rast od 14,3% u odnosu na vrijednosti u mjesecu septembaru 2014. godine.

Graf 2: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

U periodu januar-septembar 2015. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila određeni napredak u odnosu na isti period prethodne godine kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena sa svijetom. U navedenom periodu došlo je povećanja ukupne robne razmjene i izvoza, dok je uvoz smanjen u manjoj mjeri, tako da je došlo i do smanjenja vanjskotrgovinskog robnog deficita, a pokrivenost uvoza izvozom je poboljšana u odnosu na isti period prethodne godine.

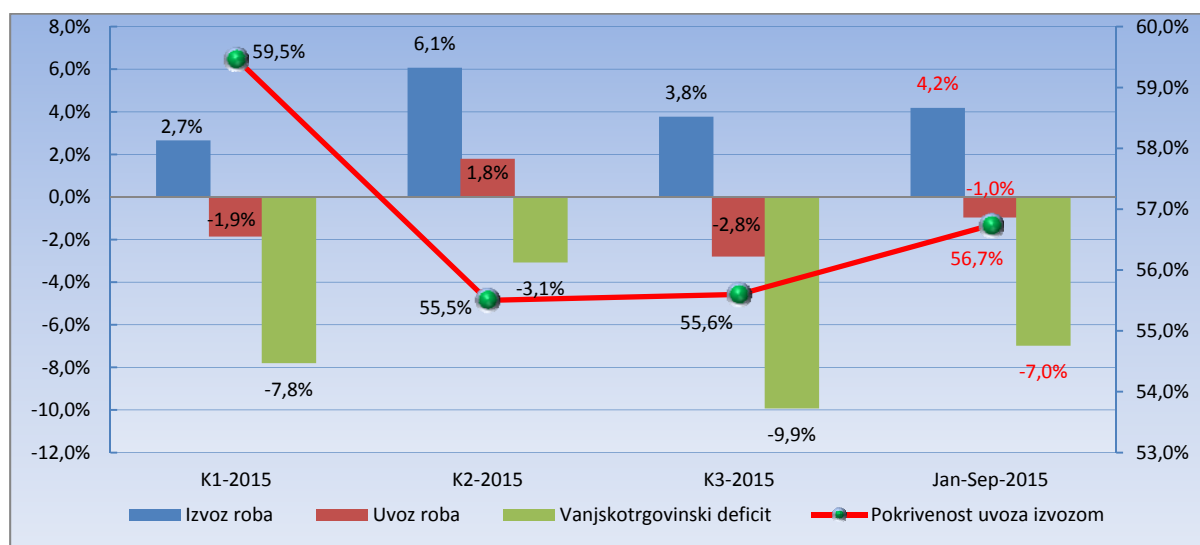
Ključne determinante kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u navedenom periodu bile su: poboljšanje izvozne tražnje, bazni efekt usljed prošlogodišnjih poplava, te kretanje svjetskih cijena roba. Iako je Bosna i Hercegovina u periodu januar-septembar 2015. godine ostvarila pozitivne pomake, čini se da je tokom septembra došlo do blagog slabljenja pozitivnog trenda što se manifestovalo kroz smanjenje robne razmjene, izvoza i uvoza roba u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

U periodu januar-septembar 2015. godine zahvaljujući jačanju izvozne tražnje u glavnim trgovinskim partnerima, te rastu prerađivačke industrije Bosna i Hercegovina je ostvarila ukupni izvoz roba u vrijednosti od oko 6,7 milijardi KM, što predstavlja povećanje za 4,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

Međutim, posmatrano na mjesečnom nivou potrebno je istaći da je u septembru nakon višemjesečnog rasta ostvaren blagi pad izvoza od oko 1%. Ako se u periodu januar-septembar 2015. godine izuzme kategorija energija gdje je zabilježeno smanjanje izvoza od oko 20% u većini ostalih kategorija zabilježen je rast izvoza, ovo se posebno odnosi na izvoz intermedijarnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju gdje su ostvarene stope rasta od 8,4%, odnosno 10,3%. Posmatrano po granama najviše stope izvoza ostvarene su u okviru prehrambenih proizvoda 27,2% (meso i mesni proizvodi), aluminijuma 17,6%, hemijskih proizvoda 14,7%, i gotovih metalnih proizvoda od 7,1%.

S druge strane, najznačajnije smanjenje a samim tim i najveći negativan doprinos rastu izvoza ostvaren je u kategorijama proizvoda mineralnog porijekla, sekundarnih sirovina i farmaceutskih proizvoda. Pojedinačno posmatrano najznačajnije smanjenje od oko 50% registrirano je u okviru izvoza nafte i naftnih derivata, tako je negativni doprinos rastu izvoza u ovoj kategoriji skoro 2 p.p. Potrebno je također istaći da pad cijena nafte na svjetskom tržištu od preko 40% u velikoj mjeri odredio kretanje izvoza u ovom sketoru.

Grafikon 15: Pregled vanjskotrgovinske razmjene u BiH za period januar – septembar 2015. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ako se bh. izvoz tokom prvih 9 mjeseci 2015. godine posmatra po geografskoj strukturi evidentno je povećanje izvoza u zemlje CEFTA od 4,2%, dok je rast izvoza u zemlje EU bio nešto skromniji i iznosio je 2,7%. Sa stanovišta glavnih trgovinskih partnera u periodu januar-septembar 2015. godine registrirana su povećanje izvoza u Sloveniju 6,5%, Srbiju 3,4%, Njemačku 4,9%, Italiju 2,3% i Austrija 0,6%, dok je s druge strane došlo do smanjenja bh. izvoza u Hrvatsku od 1,7%.

Tokom prvih 9 mjeseci 2015. godine ukupni bh. uvoz iznosio je približno 11,8 milijardi KM što predstavlja smanjanje od 1% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je smanjenje u septembru u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosilo 6%. Smanjenje uvoza u navedenom periodu po svemu sudeći posljedica je cijenovnih kretanja i baznog efekta iz prošle godine kada je

Bosna i Hercegovina tokom trećeg kvartala ostvarila rast uvoza od 9,3%.¹³ U prilog ovoj tvrdnji idu i indikatori domaće tražnje obzirom da u navedenom periodu nije zabilježen značajniji rast.

Posmatrano po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda smanjenja su zabilježena u kategorijama energije 17,3% i kapitalnih proizvoda 1,3%, dok je ostalim kategorijama zabilježeno povećanje uvoza pri čemu je najveći rast registriran u okviru kategorije intermedijarni proizvodi i iznosio je 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ako se bh. uvoz posmatra detaljnije po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza ostvarena su u okviru kategorija baznih metala, biljne i stočne proizvodnje, motornih vozila te osnovnih hemijskih proizvoda. S druge strane, pad uvoza naftnih derivata od oko 25% pri čemu treba imati u vidu i pad cijene nafte na svjetskom tržištu od oko 40% bio je ključni faktor smanjenja ukupnog uvoza u navedenom periodu. Pored nafte i naftnih derivata, značajnije smanjenje uvoza ostvareno je u kategoriji gotovih metalnih proizvoda.

Geografski posmatrano, u periodu januar-septembar 2015. godine došlo je do povećanja uvoza iz zemalja CEFTA-e od 7,7%, dok je uvoz iz zemalja EU porastao za 0,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri, u posmatranom periodu došlo je do povećanja bh. uvoza iz Srbije 7,7 %, Italije 5,7%, Austrije 5,3%, Njemačke 2,1%, dok je smanjenje uvoza registrirano iz Rusije od preko 25%, Hrvatske 11,1%, a uvoz iz Slovenije je stagnirao sa registriranom stopom od 0,1%.

Tako je vanjskotrgovinski deficit za period januar-septembar 2015. godine iznosio oko 5,1 milijardu KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine smanjen je za 7%. Ovo smanjenje vanjskotrgovinskog deficita poboljšalo je pokrivenost uvoza izvozom u BiH za 2,8 p.p, tako da je pokrivenost uvoza izvozom nakon prvih 9 mjeseci iznosila 56,7%.¹⁴ Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH za period januar-septembar 2015. godine prikazan je u tabeli ispod:

---

¹³ Nagli skok uvoza tokom K3-2014. godine desio se usljed povećanog uvoza roba nakon poplava koje su tokom maja 2014. godine zahvatile Bosnu i Hercegovinu.

¹⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-septembar 2015. godine", 21.10.2015. godine.

Tabela 4: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-septembar 2015. godine

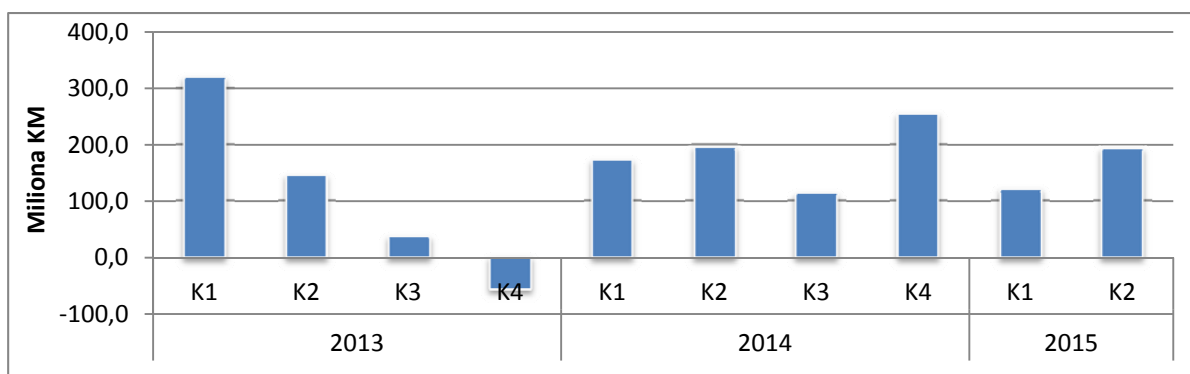
Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				BILANS				Pokrivenost uvoza izvozom
	I-IX-2014	I-IX-2015	Januar - septembar, 2015 promjena u %		I-IX-2014	I-IX-2015	Januar - septembar, 2015 promjena u %		I-IX-2014	I-IX-2015	Januar - septembar, 2015 promjena u %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	6.420.801	6.689.275	4,2	4,2	11.905.116	11.790.498	-1,0	-1,0	-5.484.315	-5.101.223	-7,0	-7,0	56,7%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	75.483	143.200	89,7	1,05	335.699	378.315	12,7	0,36	-260.216	-235.115	-9,6	-0,46	37,9%
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	106.933	139.567	30,5	0,5	522.597	575.790	10,2	0,4	-415.664	-436.223	4,9	0,37	24,2%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	59.142	80.114	35,5	0,33	101.700	111.381	9,5	0,08	-42.557	-31.267	-26,5	-0,21	71,9%
4 PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	210.181	223.211	6,2	0,20	1.041.162	1.053.650	1,2	0,10	-830.981	-830.439	-0,1	-0,01	21,2%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	687.178	560.844	-18,4	-1,97	2.082.801	1.735.747	-16,7	-2,92	-1.395.623	-1.174.903	-15,8	-4,02	32,3%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	433.359	507.578	17,1	1,16	1.178.865	1.173.603	-0,4	-0,04	-745.505	-666.025	-10,7	-1,45	43,2%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUKUČ	184.647	212.812	15,3	0,44	712.916	746.125	4,7	0,28	-528.269	-533.313	1,0	0,09	28,5%
8 KOŽA I KRZNO	109.257	123.494	13,0	0,22	363.599	344.066	-5,4	-0,16	-254.342	-220.572	-13,3	-0,62	35,9%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	480.978	488.018	1,5	0,11	142.128	151.501	6,6	0,08	338.850	336.517	-0,7	0,04	322,1%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	162.048	192.293	18,7	0,47	284.306	287.296	1,1	0,03	-122.258	-95.003	-22,3	-0,50	66,9%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	317.539	363.279	14,4	0,71	732.382	757.083	3,4	0,21	-414.843	-393.804	-5,1	-0,38	48,0%
12 OBUĆA, SEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	515.840	492.570	-4,5	-0,36	253.207	259.041	2,3	0,05	262.633	233.529	-11,1	0,53	190,2%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	45.707	40.960	-10,4	-0,07	226.777	243.878	7,5	0,14	-181.070	-202.918	12,1	0,40	16,8%
14 BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	10.181	9.545	-6,2	-0,01	10.450	9.109	-12,8	-0,01	-268	436	-262,4	-0,01	104,8%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1.310.624	1.277.215	-2,5	-0,52	1.101.690	1.140.612	3,5	0,33	208.935	136.603	-34,6	1,32	112,0%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREDAJI	702.590	755.283	7,5	0,82	1.664.731	1.590.246	-4,5	-0,63	-962.141	-834.963	-13,2	-2,32	47,5%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	231.060	238.871	3,4	0,12	753.773	803.490	6,6	0,42	-522.712	-564.619	8,0	0,76	29,7%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	12.346	13.691	10,9	0,02	135.096	163.083	20,7	0,24	-122.750	-149.392	21,7	0,49	8,4%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	60.056	76.027	26,6	0,25	4.284	4.948	15,5	0,01	55.772	71.079	27,4	-0,28	1536,5%
20 RAZNI PROIZVODI	705.569	750.568	6,4	0,70	256.614	261.432	1,9	0,04	448.956	489.136	8,9	-0,73	287,1%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	80	116	44,8	0,00	302	132	-56	0,00	-222	-16	-93	0,00	87,9%
98 NERAZVRSTANO	1				39				-38	0		0,0	

Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. Strane direktne investicije u BiH

Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH strane direktne investicije u prvom polugodištu iznose 314,7 mil. KM. Što je manje za 17,7% u odnosu na prvo polugodište prošle godine. Ulaganja u drugom kvartalu 2015. godine su iznosila 193,1 miliona KM i ona su neznatno manja u odnosu na ulaganja u drugom kvartalu prošle godine (manja samo za 2%). Treba uzeti u obzir da je ovaj iznos nepotpun jer ne sadrži evidentirane zadržane zarade koje su dio SDU a objavljuju se samo na godišnjem nivou.

Grafikon 3: Ulaganja po kvartalima u 2013., 2014. i 2015 godini

Izvor: CBBiH

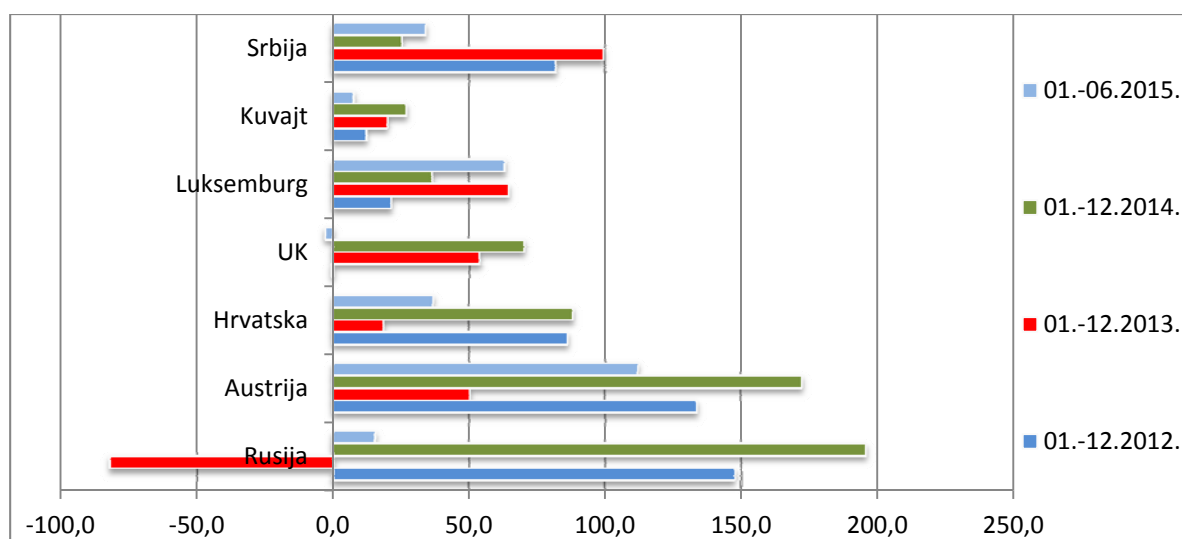
Tabela 13: Ulaganja po kvartalima u 2012.,2013., 2014.i 2015 godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	320,1	145,8	36,9	-57,7	445,0
2014	173,5	196,8	113,6	255,6	739,5
2015¹⁵	121,6	193,1			

Izvor: CBBiH

Gledajući SDI ulaganje prema zemlji porijekla najviše je bilo ulaganja iz Austrije 111,9 mil. KM, Luksemburga 63,2 mil. KM i Hrvatske 36,7 mil. KM. Najveće povlačenje kapitala je bilo u Francusku 40,6 mil. KM i Slovačku 17,4 mil. KM.

Grafikon 8: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama u mil. KM

Izvor: CBBiH

U prvom polugodištu je najviše ulagano u trgovinu 103,9 mil. KM, prerađivačku industriju 20,6 mil. KM, telekomunikacije 64,7 mil. KM, finasijske djelatnosti i osiguranje 28,6 mil. KM.

Ulaganja u rudarski i energetske sektor koji se uglavnom odnose na započete velike projekte predstavljaju gotovo trećinu SDI u prvom polugodištu.

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (11.09.2015.godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.

¹⁵ Nepotpuni iznos, bez zadržanih zarada koje se ne objavljuju na kvartalnom nivou.